

**ԵՐԿԱՐԱՏԵՎ ԽՆԱՄՔԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ԿՈՐՈՆԱՎԻՐՈՒՍԱՅԻՆ  
ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅԱՆ (COVID-19) ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ  
ԿԱՆՈՆՆԵՐ**

Առողջ և անվտանգ աշխատանքային պայմաններ ապահովելու պարտականությունն ամբողջ ծավալով կրում է գործատուն: Նոր տեսակի կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19) տարածումը կանխելու և աշխատողների համար անվտանգ և առողջության համար անվնաս պայմաններ ապահովելու նպատակով բոլոր երկարատև խնամքի կազմակերպությունները՝ երեխաների և տարեցների շուրջօրյա խնամքի կենտրոններ և հոգեկան առողջության կենտրոններ, առաջնորդվում են ստորև ներկայացված հիմնական կանոններով:

**1. Աշխատանքի կազմակերպական ընդհանուր կանոններ.**

- 1) Երկարատև խնամքի կազմակերպության տնօրենի կողմից նշանակվում է կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19) վարակի հսկողության պատասխանատու (ով կարող է ստանձնել նաև օպերատիվ շտաբի դերը):
- 2) Ստեղծվում է վարակի հսկողության հանձնաժողով՝ համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2013 թվականի դեկտեմբերի 10-ի թիվ 3210-Ա հրամանի պահանջների:
- 3) Մշակվում և կազմակերպության տնօրենի հրամանով հաստատվում է վարակի հսկողության ծրագիր՝ ներառելով օպերատիվ պլանը, որտեղ ընդգրկվում են խնամյալի ընդունելության, մեկուսացման, տեսակավորման, բուժանձնակազմի և խնամյալի, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի անվտանգության ապահովման միջոցառումները:
- 4) Կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19) կանխարգելման գործընթացի կազմակերպման պատասխանատուի կողմից կազմակերպվում և իրականացվում են դասընթացներ աշխատակիցների համար՝ անհատական պաշտպանության միջոցների (այսուհետ՝ ԱՊՄ) կիրառման, ձեռքերի հիգիենայի, շնչառական էթիկայի, կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19) փոխանցման կանխարգելիչ միջոցառումների վերաբերյալ:
- 5) Կորոնավիրուսի ծանր հիվանդության զարգացման բարձր ռիսկային խմբի աշխատողներին արգելվում է ներգրավել աշխատանքում՝ պահպանելով Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 186-րդ հոդվածով սահմանված կանոնները: Գործատուն հավաստիանում է իր աշխատակցի՝ կորոնավիրուսի ծանր հիվանդության զարգացման բարձր ռիսկային խմբում գտնվելու մասին աշխատողի կողմից ներկայացված բժշկական փաստաթղթի հիման վրա: Բարձր ռիսկային խմբի մեջ ներառված են.
  - ա. ընկճված իմունային համակարգ ունեցող անձինք,
  - բ. 65 և բարձր տարիքի անձինք,
  - գ. քրոնիկ հիվանդություններ ունեցողները (շնչառական հիվանդություններ՝ ասթմա, թոքային քրոնիկ հիվանդություն (COPD), էմֆիզեմա կամ բրոնխիտ, սրտի քրոնիկ

անբավարարություն, երիկամների քրոնիկ հիվանդություն, լյարդի քրոնիկ հիվանդություն (հեպատիտ), քրոնիկ նյարդաբանական հիվանդություն (Պարկինսոնի հիվանդություն, ցրված սկլերոզ (MS), ուղեղային կաթված տարած),

դ. շաքարային դիաբետ ունեցող անձինք:

6) Կազմակերպությունն ապահովվում է.

ա. ձեռքերի լվացման հնարավորություններով. բոլոր այն սենքերում, որտեղ իրականացվում է խնամյալի զննում՝ բժշկական միջամտություն հոսող տաք և սառը ջրով, արմնկային կամ ոտնակային կառավարման ծորակներով (անհնարինության դեպքում՝ ախտահանման հնարավորությամբ), օճառով,

բ. աշխատակիցների և խնամյալների համար մեկանգամյա օգտագործման անձեռոցիկների, անհատական պաշտպանության միջոցների բավարար քանակությամբ,

գ. թափոնների հեռացման համար համապատասխան մակնշմամբ փակվող կափարիչով աղբամաններով.

7) Անձնակազմի կողմից խնամյալի խնամքի կամ բժշկական միջամտության ժամանակ կիրառվում է ԱՊՄ՝ դիմակ, ակնոց (հիմք ընդունելով սույն որոշման հավելված N 18-ը), ջրակայուն երկար արտահագուստ՝ խալաթ կամ, եթե արտահագուստը ջրակայուն չէ, ջրակայուն գոգնոց:

8) Բժշկական նշանակության իրերի մաքրումը, ախտահանումը, նախամանրէագերծումային մաքրումը և մանրէագերծումն իրականացվում են համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2015 թվականի հոկտեմբերի 10-ի թիվ 48-Ն հրամանի պահանջների:

9) Ապահովվում է բժշկական թափոնների անվտանգ գործածությունը՝ համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2008 թվականի մարտի 4-ի թիվ 03-Ն հրամանի:

10) Ցածր ռիսկայնությամբ բժշկական իրերի (ջերմաչափ, արյան նմուշառման բարձիկ, ստեթասկոպ) ախտահանումն իրականացվում է 700 էթիլ սպիրտով՝ յուրաքանչյուր պացիենտի հետ շփումից հետո:

11) Երկարատև խնամքի կազմակերպությունում տեղադրվում են իրազեկման և հիշեցման պաստառներ, հուշաթերթեր՝ աշխատակիցների, խնամյալների համար.  
ա. պարբերաբար ձեռքերը լվանալու վերաբերյալ  
բ. շնչառական (փոշտալու կամ հազալու ժամանակ) հիգիենայի կանոնների՝ արմունկը կիրառելու կամ անձեռոցիկ օգտագործելու և անձեռոցիկն անմիջապես աղբարկղ գցելու վերաբերյալ:

12) Երկարատև խնամքի կազմակերպության աշխատակիցները պահպանում են ձեռքերի հիգիենան՝ հատկապես աշխատանքային օրվա սկզբում, խնամյալների հետ շփումից առաջ և հետո, սանհանգույցից օգտվելուց հետո, ճաշ պատրաստելուց առաջ և հետո, ուտելուց առաջ.

13) Խնամյալները հաճախ լվանում են ձեռքերը.

14) Կազմակերպությունում COVID-19-ի տարածումը կանխարգելելու կամ նվազեցնելու համար ապահովվում է սոցիալական/ֆիզիկական հեռավորություն (առնվազն 1,5 մետր).

ա. արգելվում է այցելուների մուտքը երկարատև խնամքի կազմակերպություն.

բ. խմբային գործունեության ժամանակ պահպանվում է սոցիալական/ֆիզիկական հեռավորություն (եթե հնարավոր չէ, ապա դադարեցվում են խմբային գործողությունները),

գ. ապահովվում է սոցիալական/ֆիզիկական հեռավորություն խնամյալների սննդի ընդունման ժամանակ, եթե հնարավոր չէ, սրահները փակվում են և մատակարարվում է անհատական սնունդ՝ իրենց սենյակներում:

դ. ապահովվում է խնամյալների միջև առնվազն 1,5 մետր հեռավորություն, ե. խնամյալները և աշխատակիցները խուսափում են ֆիզիկական շփումից (օրինակ՝ ձեռքսեղմում, գրկախառնություն, համբուրվել և այլն):

## **2. Անձնակազմի համար կանոններ**

- 1) Աշխատանքը կազմակերպվում է աշխատակիցներին 14-օրյա հերթափոխով աշխատանքի ներգրավելու միջոցով, ընդ որում՝ նախատեսելով, որ 14-օրյա հերթափոխում ներգրավված աշխատողներն իրենց հանգստանալու և սնվելու համար ընդմիջումների, աշխատանքային օրերի միջև ընկած անընդմեջ հանգստի, ինչպես նաև ամենշաբաթյա անընդմեջ հանգստի ժամանակահատվածներում ևս պետք է գտնվեն հաստատությունում:
- 2) Յուրաքանչյուր հերթափոխից առաջ աշխատակիցները թեստավորվում են:
- 3) Անձնակազմը հրահանգավորվում է COVID-19-ի ախտանշանների առկայության դեպքում աշխատանքի չհաճախելու և անհապաղ բուժօգնության դիմելու մասին,
- 4) Օրը երկու անգամ՝ կազմակերպություն մուտք գործելիս և աշխատանքային օրվա կեսին, չափվում է բոլոր աշխատակիցների ջերմությունը՝ հեռավար կամ անհատական ջերմաչափով՝ կատարելով գրառումներ գրանցամատյանում՝ համաձայն սույն որոշման հավելված N 19-ի:
- 5) Աշխատակցի մոտ COVID-19-ի ակնհայտ ախտանիշների առկայության դեպքում անմիջապես կասեցվում է նրա աշխատանքը և անհապաղ ահազանգվում է Առողջապահության նախարարությանը՝ 8003 հեռախոսահամարով,
- 6) Աշխատանքային պարտականությունները կատարելիս աշխատակիցները պարտադիր կրում են մեկանգամյա օգտագործման դիմակներ՝ հիմք ընդունելով սույն որոշման հավելված N 18-ը:
- 7) Մայրապետները, աղտոտված անկողնային պարագաների հետ գործ ունեցողները, լվացքատան աշխատողները և այլք կրում են ԱՊՄ՝ ներառյալ դիմակ (հիմք ընդունելով սույն որոշման հավելված N 18-ը), երկար թևազգեստներ, ակնոցներ կամ դեմքի վահան, համապատասխան կոշիկներ կամ բախիլներ՝ հետևելով ԱՄՊ-ի կիրառման հրահանգին,
- 8) Անձնակազմի համար ապահովվում են հանգստի, սնվելու պայմաններ, անհրաժեշտության դեպքում նրանց ցուցաբերվում է հոգեբանական աջակցություն,
- 9) Անձնակազմը ստանում է ճշգրիտ տեղեկատվություն կազմակերպությունում համաճարակային իրավիճակի մասին:

## **3. Խնամյալների համար կանոններ**

- 1) Խնամյալների և անձնակազմի շրջանում գնահատվում է կազմակերպություն ընդունվող ցանկացած նոր խնամյալի առողջական վիճակը՝ շնչառական հիվանդության, մասնավորապես՝ COVID-19-ի ախտանշանների՝ ներառյալ ջերմության, հազի կամ շնչառության խանգարումների առկայությունը:
- 2) Օրական երկու անգամ չափվում է յուրաքանչյուր խնամյալի ջերմությունը՝ հեռավար կամ անհատական (որոնք ենթարկվում են ախտահանման յուրաքանչյուր կիրառումից հետո) ջերմաչափով, ստուգվում է հազի կամ շնչառության խանգարման առկայությունը:
- 3) COVID-19-ի ախտանշանների առկայության դեպքում տվյալ խնամյալների մասին անհապաղ տեղեկացվում է կազմակերպության պատասխանատուն:

4) Խնամյալի մոտ հիվանդության կասկածի կամ ախտորոշման դեպքում ձեռնարկվում են հետևյալ քայլերը.

ա. կասկածելի դեպքի մասին անհապաղ ահազանգում են Առողջապահության նախարարությանը՝ զանգահարելով 8003 հեռախոսահամարով, և մեկուսացնում շնչառական ախտանիշներ ունեցող խնամյալին (համաձայն դեպքի ստանդարտ բնորոշման՝ ըստ 2020թ. մարտի 5-ի N 877-Ա՝ «2020 թվականի հունվարի 31-ի թիվ 336-Ա հրամանում փոփոխություններ կատարելու մասին» Առողջապահության նախարարի հրամանի) բնական օդափոխությամբ (160 լիտր/վայրկյան) ապահովված սենք-մեկուսարանում,

բ. խնամյալը և նրա հետ նույն սենյակում գտնվողները կրում են դիմակ,

գ. կասկածելի դեպքերի համար կազմակերպվում է լաբորատոր թեսթավորում՝ կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19 –ի) հետազոտություն,

դ. կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19 –ի) դրական թեստի արդյունքում անհապաղ ահազանգում են Առողջապահության նախարարություն,

ե. ռիսկի խմբերի շրջանում գնահատվում է հիվանդության ծանրությունը՝ հիվանդներին բժշկական կազմակերպություն տեղափոխելու համար: Եթե տեղափոխումը հնարավոր չէ, քրոնիկ հիվանդները կարող են մեկուսացվել և խնամվել կազմակերպության պայմաններում:

- 5) COVID-19- ով կասկածելիները և հաստատված դեպքերը, ինչպես նաև նրանք և ընկճված իմունիտետով խնամյալները չեն տեղակայվում նույն սենյակում:
- 6) Արգելվում է COVID-19- ով կասկածելիների և հաստատված դեպքերի՝ իրենց համար նախատեսված սենյակները լքելը:
- 7) COVID-19-ով կասկածելի կամ հաստատված խնամյալների հետ աշխատող բժշկական անձնակազմին տրամադրվում են առանձին բժշկական պարագաներ (օրինակ՝ ջերմաչափներ, տոնոմետրեր, պուլսօքսիմետր և այլն), որոնք չեն կիրառվում այլ խնամյալների կողմից:
- 8) Բոլոր բժշկական սարքավորումները մաքրվում և ախտահանվում են նախքան մեկ այլ հիվանդի համար նորից օգտագործելը:
- 9) Արգելվում է անձնական սարքերի և պարագաների (շարժական սարքեր, գրքեր, էլեկտրոնային հարմարանքներ) օգտագործումը այլ խնամյալների կողմից:
- 10) Սահմանափակվում է խնամյալների տեղաշարժը կամ տեղափոխումը՝ բացառությամբ խիստ անհրաժեշտ ախտորոշիչ և բուժական միջոցառումների:
- 11) Տեղափոխման անհրաժեշտության դեպքում, տրանսպորտային ծառայությանը և ընդունող կազմակերպության անձնակազմն ապահովվում է նախազգուշական միջոցների մասին հրահանգներով:
- 12) Խնամյալները, ովքեր խիստ անհրաժեշտ պատճառներով լքում են իրենց սենյակը, կրում են դիմակ՝ հիմք ընդունելով սույն որոշման Հավելված 18-ը և խստորեն պահպանվում շնչառական հիգիենան:
- 13) COVID-19-ի հաստատված հիվանդները, կազմակերպությունում բուժվելու դեպքում մինչև լաբորատոր հետազոտության բացասական արդյունքը գտնվում են մեկուսացման պայմաններում: Թեստավորումն անհնարինության դեպքում հիվանդները ախտանշանների վերանալուց հետո շարունակում են ինքնամեկուսացվել երկու շաբաթ:

14) Տարեցները, հատկապես մեկուսացման մեջ գտնվողները, ճանաչողական խանգարում, թուլամտություն և խիստ խնամքից կախվածություն ունեցողները, ովքեր ունեն ԱՊՄ կրելու կամ մեկուսացման պայմաններում ապրելու դժվարություններ, ստանում են հոգեբանական աջակցություն:

#### **4. Տարածքի ախտահանման կանոնները"**

- 1) Օրական 2 անգամ՝ աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ ֆիքսված ժամի և ավարտին, ախտահանում են տարածքը, սանհանգույցները, դռների բռնակները, բազրիքները, սեղանները, ձեռքով հաճախակի հպման մակերեսները (սարքերի մակերեսներ, լույսի անջատիչներ, սարքավորումների բռնակներ, հեռակառավարման վահանակներ, ընդհանուր օգտագործման հեռախոսներ, համակարգիչներ, ստեղնաշարեր և մկնիկեր և այլն)՝ քլորի հիմքով կամ 60-80% սպիրտ պարունակող ախտահանիչ նյութերի կիրառմամբ՝ նյութին կից մեթոդական ուղեցույցին համապատասխան:
- 2) Ախտահանման աշխատանքները գրանցվում են համապատասխան գրանցամատյանում՝ համաձայն սույն որոշման հավելված N 19-ի:
- 3) Աղտոտված սպիտակեղենը տեղադրում են հստակ պիտակավորված, հերմետիկ փակվող պարկերի կամ բեռնարկղերի մեջ, պինդ արտաթորանքը մանրակրկտորեն հեռացվում է և տեղադրվում ծածկված դույլի մեջ՝ հետագայում թափվելու համար:
- 4) Սպիտակեղենը լվանում են լվացքի մեքենայով միջոցով 60-90°C ջերմաստիճանում՝ կիրառելով համապատասխան լվացքի պարագաներ: Լվացքը այնուհետև չորացնում են սովորական ընթացակարգերի համաձայն:
- 5) Լվացքի մեքենայով լվանալու հնարավորության բացակայության դեպքում, սպիտակեղենը ընկղմում են օճառով և տաք ջրով լցված մեծ տարողության մեջ, խառնում փայտով՝ զգուշանալով թափվելուց և ցայտոցներից: Դրանից հետո տարողությունը դատարկում են, և սպիտակեղենը ներծծում 0,05% քլոր պարունակող հեղուկով՝ մոտավորապես 30 րոպե: Վերջում սպիտակեղենը լվանում են մաքուր ջրով և չորացնում կամ արևի տակ, կամ ըստ ընդունված ընթացակարգերի: